

z gosto belo peno osipavali so grudeče ujde in tolkli nemirno ob zemljo s svojimi kopiti. Obe gospodični gledale ste skozi okno, ko se je pripeljal gospod Zagorski.

Gospodična Marjeta pregledovala je hladnokrvno njegovo kočijo in konje, Anica je veselo posmehovala se, kajti radovala se je nad krasnimi konjiči in se okoli njih najrajše sukala pri domačem gospodarstvu. Gospod Zagorski stopi v sobo ter se pokloni stari gospej in gospodičnima. Oblačilo bilo mu je lepo in akoravno so mu na glavi že lasje siveli pričeli, so ga vendar rudeče lica, čvrsta hoja in bistri njegov pogled delali moža krepke postave, zdravega in umnega. Mogel je imeti Zagorski kako leto čez štiri-deset. Došel je bil z namenom, da bi si zaprosil roko gospodične Marjete. Spoznavši pa ona željo njegovo odgovarjala mu je, ako jo je kaj poprašal, le na pol, ogibala se ga in zlasti varovala se prilike, da bi ja ne bila kdaj na samem kake besedice z njim spregovorila. To je uganjala vselej, kadarkoli je prišel Zagorski. Minula sta tako prvi in drugi mesec. Eukrat pride zopet. Ravno se nahaja Marjeta na pomolih, ondi šivaje. Na ravno tem mestu tedaj, kjer jo je Ivan tako milo v zakon prosil, kjer jo je Žitinski snubil, ravno ondi prepereči ji Zagorski pot tako, da ni mu zamogla umikati se. „Draga gospodična Marjeta!“ reče ji, „dovolite samo en čas potrpeti, ker upam in pričakujem od vašega blagega srca, da mi bote mojo prošnjo spoznili. Hvaležnost moja do vas bo neizmerna, ako mi ljubav, za katero vas prosim, skazete.“ Že je hotla Marjeta drzno odgovoriti, da se na nikogar ne omoži, kterege ne ljubi, ko gospod Zagorski svoj govor tako-le nadaljuje: „Nisem več mlad in nekako sramujem se pred vašo gospo materjo naznanovati svoje čutila. Prosim vas toraj, bodite mi vi srednica v moji zadregi in prosite za mene od vaše gospé matere v zakon — Anico“.

Marjeta nekako obledí pri teh besedah Zagorskega. Neka nevolja prešine jo po vseh udih, tužne predčutja stiskajo ji njeno srce. Kmaló se vendar zopet umiri ter obljubi prošniku, da hoče brž z materjo o tem govoriti.

Dobra mati zaveseli se te novice, pa tudi naglo se zamisli. Gospod Zagorski bil je človek bogat, je dobro poznal svet in ljudi ter bil spoštovan vradnik. Akoravno je bil mnogo starejši od Aničke, bil je pa zato zdrav kot dren, čvrst ko bor, v vsem pa častit mož. Vse to je mati dobro prevdarila; potem pokliče Anico in ji naznani želje gospod Zagorskega.

„Vdam se čisto vaši volji o tem, mila majka“, reče nježna devičica.

„Želela sem, da bi ga vzela Marjeta“ — govori grajškinja — „ti bi zamogla še čakati, ker si mlada; — ker pa Marjeta eukrat svoje trme ne opusti in srečo spetami od sebe suje, mislim, da je ti nikar ne posnemaj, ker upam, da bodeš srečna“.

„Ako tako mislite, mati, in ako vi tako želite, zakaj bi ne spoznala vaše volje?“ — odgovori hčerka, poklonivši se materi. „Omoži se, dete moje, v imenu Gospodovem“ — reče mati ter blagoslovi devičico, ktera ginjeno ljubljeno mater poljubi.

Dan ženitnine nastopi; — bil je vesel dan. Lipovska grajščina komaj je objela goste, ktere je povabil gospod Zagorski na svojo svatbo. Vidilo se je, kakor da bi se bil gospod pomladil za več let. Ni mu bilo žal silnih denarcev, samo da bi bili vsi veseli. Cele tri dni trpele so zabave, poslednjič razidejo se gosti; odšel je gospod Zagorski s svojo mlado ženko in ostala je tu zdaj sama stara mati in gospodična Marjeta,

To so bili poslednji veseli dnevi v Lipovi. Odšle ste bile dve krasne gospodični; samo ena bila je še ostala, in to ona, ki bi bila zamogla iti prva od maternega doma. Bil je to žalosten pogled za mater; ni si namreč mogla dobra gospá misli zbiti iz glave, da starji hčerji morebiti ne bo več prilika, omožiti se. Misel ta podkopavala je zdravje

skrbne matere. Gospodična Marjeta kazala se je mirna in vesela, in je sestre svoje nadomestovala pri vseh opravilih in delih tako, da mati celó nič ni občutila težav in nevolj gospodarstva, veliko manj pa trpela kako pomanjkanje. Al kadar je Marjeta bila sama, napadale so tudi njo otožne misli; — večkrat je pobesila svoje oči proti črni zemlji, — zoper nje voljo zalivale so pogosto svitle solzice njene modre oči ter popušale sled svojega teka po licih, iz kterih je nježnost in cvet mladosti vedno bolj in bolj zginjevala.

(Dalje prihodnjič.)

Prošnja.

Naznanil sem že v „Učiteljskem Tovaršu“, da sem namenil, ako bo mogoče, izdati nekaj cerkvenih pesem z napevi. Prosim tedaj vse gosp. učitelje po deželi in druge gospode, kteri se pečajo s cerkvenim petjem, da bi mi blagovolili kaj enacega blaga poslati. Prav mi bodo vsi lepi napevi, posebno pa mašni od „Pred Bogom“, od sv. obhajila itd. Bratje in domoljubi! podpirajmo eden drugoga, ker „združena moč je zlat obroč, ki nam stvari in hrani dela naše“, kakor je rekel naš „Tovarš“ v svojem prvem programu. Z Bogom!

Andrej Vauken,
cerkljanski učitelj.

Podlistek k VI. turističnemu pismu I. I.

Na strani 417 sem v „Novicah“ preteklega leta pisal: Vidil sem lahko vsaki dan v kavarni, kako je teržaški tergovec premetavši časnike, „Triesterco“ kakor gosenco na stran zagnal, če mu je ravno po nevedoma med prste zašla; ker ona je prav za prav s svojim imenom „lucus a non lucendo“. — Dalje: Al vendar v svojem ponašanji proti Slovanom niso italianissimi taki, kakor so glasoviti nemškutarji v Ljubljani in drugod, ki domá in v znanih nemških časnikih lajajo, kakor pes na cesti, ki brez vse škode zmiraj trdi, da je vou! vou! vou! — pa vendar le pes ostane.

Nisem se zmotil. Danes sem dobil na deželo prvi list za poskušnjo novega dunajskega časnika z naslovom: „Der Botschafter. Wien, Mittwoch den 25. December 1861.“ — V ta prvi list piše ljubljanski korespondent „Triesterce“, „Grazer Tagespost“, kar po pisavi brž vsak lahko pozna, med drugim sledeče: „Das slovenische Wochenblatt „Novice“ lässt seinen Touristen, einen durch verschiedene Prüfungen gefallenen Hörer des Jus, die albernsten und demonstrativsten Dinge schreiben. Erst in der letzten Nummer verarbeitet der vagirende Humorist — lucus a non lucendo — Triest und seine Zustände, wobei es ihm auf einige Lügen mehr oder weniger nicht ankommt. — Nun sind aber die Triester Verhältnisse hier so bekannt, dass ein guter Theil Bornirtheit und Einbildung dazu gehört, anzunehmen, die Leser der „Novice“ würden den tendenziösen Mittheilungen Glauben schenken. Es sei hier erwähnt, dass die Ultra-Slovenen Triest als Hafenstadt des künftigen Königreiches Slovenien betrachten, und natürlich die slavische Bevölkerung der Campagnen, als die allein berechnete anherrschende bezeichnen, das italienische Element aber negiren.“ — Iz vsega vidim, da je to Izengrimovo blago, ker v Besarabii je zdaj hud mraz, lakota volkov grozna in toraj njegovo veselje neizrekljivo, da je nov časnik vjel, v kterege bo pene svoje stekline brisal. Na vse te Izengrimove komplimente odgovorim le to:

1) Da je pri vseh omikanih narodih šega v literarni polemiki nikdar privatnih zadev pisatelja omenjati. Tako je navada pri Francozih, Angležih in tudi Nemcih „draussen im Reich“, samo pri naših centralističnih časnikarjih ne, ker tu je „bon ton“: „bodenlose Gemeinheit und grobe Lüge“.

2) Da je bravcom „Novic“ to prav čisto eno, ali bi bil jez pri vseh šolskih izpitih padel ali pa vse izvrstno

prestal, kakor bi bila, na priliko, čudovita kritika, ako bi o kakem pisatelju pisal: „Vaša nova novela ne velja nič, ker imate na komolcu stergano suknjo!“ — Ker pa vidim, da Izengrim je radoveden, kako sem jaz šolske preskušnje opravil, ga zagotavljam, da še nisem nikdar padel, kar sem šolske klopi v gimnazii, modro- in pravdoslovji ribal, akoravno je pri vseučiliščnih vedah malih razgovorov (= Colloquia) kakor toče bilo (najmanj 18). — Tudi mu povem, ker je že tako radoveden, da sem pravdoslovje — bo kmalo leto in dan — popolnoma po postavi dokončal.

3) Bi bil po tiskarni postavi tirjal, da bi bil „Botschafter“ sam to opombo ali preklic svoje laži v svoj list vzel, ako bi bil vedil kdaj, in če res bo začel katerikrat izhajati, in če bo pri nas ktereга naročnika dobil? — Samo lansko leto so začeli na Dunaji trije novi tako imenovani centralistični dnevnik za poskušnjo izhajati, pa do naročnikov je nobeden ni dospel.

4) Francoz pravi od tacega, ki se štuli francozko znati, pa nič ne zna: Il parle français comme une vache espagnol. *) Taka se Izengrimu s slovenščino godi, ter trdi, da laščino v Terstu zanikujem, akoravno se vsak bravec lahko spomni, da sem ji dve tretjini mesta dosodil; le o nemščini sem rekel, da ni duha ne sluha! (Sem pes tace molí!)

5) Adolf Kolatschek, vrednik „Botschafter-a“, je nemšk Pemeč, Frankobrodčan od leta 1848 in eden prvih generalov znane, silovite, Slovanom sovražne janičarske trume. Njegov tednik „Stimmen der Zeit“ v Lipsku lansko leto utemeljen imel je samo nalogo, Čehe in potem druge Slovane psovati. — Broj 20, 17. maja 1861 sklene spis: „die Zukunft des Čechismus“ tako-le: (Stran: 761) Die selbstständige Existenz eines nationalen Binnenlandes wie Čechien, kann trotz aller äusseren Befestigungen nie gesichert werden, selbst wenn die Regierung von ihrem ganzen Einflusse für die Zurgeltungbringung der Nationalitätsidee Gebrauch machen wollte; das čechische Eiland könnte dennoch der ringsum heranstürmenden deutschen Civilisationsbrandung nicht widerstehen.“ — Mesca novembra 1861 pa je prinesel spis „die Fortschritte des Čechismus“, kjer kolaček skoz kakih 8 strani strašno tuli, da se česki jezik in česki upljiv širi, da so Nemci na Českem zgubljeni, ako se vlada tacemu českemu počenjanju energično nasproti ne postavi! — To je doslednost, to je logika te propagande!!

Na Hrvaškem 5. januarja 1862.

Valentin Zarnik.

Dopisi.

Iz doljnega Štajarja 10. pros. † — „Tagespošta“ je v 308. lanskega leta pisala, da je 43 sosesk okoli Maribora prošnjo ponovilo, naj se nemščina v šole in kanceleje (zakaj tudi ne v cerkve?) vpelja. Al takim prošnikom se ni čuditi, da svoj materinski jezik zametujejo, zakaj ako Slovenec ne zna drugače govoriti, kakor da pravi: „je kobilo pri cavni pripintal“, in ne vé, da se drugod bolj čisto kakor okoli Maribora govori, on naj se po vsi pravici svoje slovenščine sramuje, in naj se ktereга koli družega jezika uči. Slovenščini pa odpad takih rojakov hasne, ker se ljulka trebi iz pšenice.

Iz Gorice 12. pros. (Varujte se zvitih farizejev!) Gotova resnica je in list „Ost und West“ je tudi priobčil, da je nek učitelj na tukajšni realki skoval peticijo, po kateri slovenski (ne laški) učenci na ondotni šoli srčno hrepenijo, naj bi se jim kršanski nauk razlagal ne v domačem slovenskem jeziku, ampak v nemškem, in to v položahjenje uma in srca! Kaj si pač o tem mislite „Novice“, ki ste že do zobca prepričale, kako potrebno je kršanski katoliški nauk v maternem jeziku učiti? Mi si mi-

slimo in prepričani smo skoz in skoz, da omenjeni osnivač peticije je vse to zoper svojo lastno vest in prepričanje, tedaj prav po hinavsko storil. Zakaj pa? bo on najbolje vedil.

Iz Tominskega 6. prosenca. Želje, ki ste nam jih drage „Novice“ za novo leto priobčile, ste tudi nam iz srca vzele. Vaše misli so tudi naše misli, in rekli bi — misli celega našega naroda. Tudi pri nas se ljubezen domoljubja očitno zbuja. Iz naših krajev se jih je letos obilno na slovenske časnike naročilo. Pa kako da bi človek teh ljubeznjivih listov z veseljem ne čital, ker tolikokrat misli svojega srca v njih popisane najde! Radi bi že vedili, kakšen bo odgovor na Črnetovo vprašanje, ktereга že tako dolgo pričakujemo. Nadjamo se pa, da kolikor dalje se nam odgovor odlaša, toliko bolje se nam bode odgovorilo. Gotovo bi se bilo tudi na Tomanovo vprašanje drugače odgovorilo, ako bi se bil odgovor nekoliko zakasnil. Al kaj hočemo, še Mojzesu ni na prvi mah voda iz skale privrela. Stanovitni ostanimo! Pričakovati moramo tudi, da se zanaprej pri postavodaji ne bo gledalo več na to, ali je narod velik ali majhen, in ali je že poslednjo stopnjo omike nastopil, ali je pa še le na poti omike; temveč, da se bodo pravice, ki so vsakemu narodu od Boga dane in od cesarja priznane in potrjene, vsem z enako mero merile. Takrat se ne bo mogel nobeden pritožiti, ne da je preveč, ne da je premalo prejel. Le takrat bodo želje vseh sre dopolnjene. Da bi to bilo le skorej! Bratje Slovenci! stanovitnost, srčnost, delavnost in bratovska sloga nam zamore v malo letih to nadomestiti, kar se je v stoletjih zamudilo brez naše krivde. Bog nam daj tudi letos v ta namen mnogo iskrenih delovcev, in blagoslov od zgorej!

Domoljub.

Iz Tomina 8. pros. — Naša „mногоzaslužena prijateljica Triesterca“ zna tako izvrstno slovenske spise predstavljati, da naredi iz najlepše resnice najgršo laž. Tega nas je prepričal njeni list od 21. decembra, v katerem svojim bravcom prigovarja, da je gosp. vradnika T. nasvet 1. decembra p. m. v zboru kazininih družbenikov na močen opor zadel, ker je hotel sedanjo kazino v čitavnico preobrniti, in „Presse“, „Ostd. Post“ in „Triest. Ztg.“ z drugimi Slovincem prijaznišimi časniki nadomestiti, da je tedaj vse pri starem ostalo, in da je iz tega vzroka iz kazine odstopil. — O tem čvekanji opomnimo „Triesterco“, da bi bila imela pri čitanji tega dopisa krmizlje iz oči obrisati in si ga bliže k nosu pristaviti, pa bi bila vidila, da, kjer je govor od omenjenega gospoda, ni rečeno, da bi bil hotel nemške časnike odpraviti in kazino v čitavnico preobrniti; zakaj 1. decembra ga še doma ni bilo, tedaj ni mogel pri tistem zboru ne ene ne druge reči nasvetovati. Al pustimo jo; naj klepetá, kakor se ji ljubi, saj dolgo že tako ne bo. — H koncu še radostni naznanimo svojim dragim bravcom, da tudi pri nas se napravlja „narodna čitavnica“. V kratkem se bojo poslale pravila deželnemu poglavarstvu v Trst za odobrenje. O tem pa drugikrat kaj več. Z Bogom!

Iz Nabrežine na Krasu 27. dec. M-č. — Postaja železnice je bila tukaj dozdanjim potrebam pretesna, zato se zdaj silno hitro širi, daljša in bolj prostorna napravlja. Tudi poslopja je bilo premalo, tako da so bili še vradniki železnice v veliki stiski zastran stanovališč; zdaj se pa novo poslopje zida, v katerem bodo tudi 3 sobe za cesarsko dvorano zmiraj pripravljene stale, zavolj prestopa iz nemških vlakov v laške, ali pa nasprotno. — Družba železnice je poleg Nabrežine na razpotji proti Laškemu še eno novo postajo napravila „Bivio di Duino“, in na tej postaji ob 9. uri in 59 m. zjutraj, in ob 4. uri in 36 m. zvečer postaja vlak Nr. 9 in 10, ki med Vidmom in Trstom vozari. — Po prizadevi našega marljivega župana gosp. T. G. se je tukaj lepa in prostorna šola sozidala, in tudi na srenjskih pašnikih veliko drevja zasadilo, kar je očitno hvale vredno. — Sliši se tudi, da bo županstvo omislilo novo cerkveno zvonenje, ki je prav potrebno. Bog daj srečo! —

*) „Zna francozko, kakor krava španjsko.“